246.k.24.

17
127

ORATIO
IN FUNERE
CAROLI VII.
ROMANORUM REGIS
IMPERATORIS ELECTI

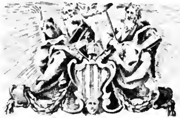
Habita in Pontificio Quirinali Sacello
III. Id. Martias Anni CIↃ IↃ CC XLV.

AD SANCTISSIMUM D. N.

BENEDICTUM XIV.

PONT. OPT. MAX.

A THOMA ANTONIO DE EMALDIS.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA

R O M AE

*APUD JOANNEM MARIAM SALVIONI
TYPOGR. PONTIFICIUM VATICANUM.*

M. D CC XLV.

SUPERIORUM PERMISSU.

Digitized by Google

BEATISSIME PATER.

QVEM Caeſarem te mittente noveram, eumdem vita functum palam, & aperte deflevi, meiſque lacrymis obſecundare viſus eſt frequens, & ſpe-

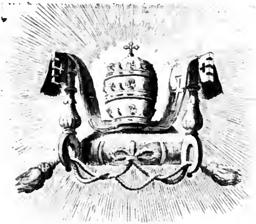
Digitized by Google

ctatiſſimus Audientium conſeſſus. Delituiſset profecto in tenebris, atque intimo cordis mei moerore ſepulta funebris haec lamentatio; propterea quod mihi neque videretur par cenſorio ſuſtinendo judicio, neque tanto digna Imperatore, quem laudandum, lugendumque ſuſceperam. Quoniam vero juſſu tuo in publicum prodire cogitur, cuinam potius ſiſtenda, quam tibi? Etenim ſi quemadmodum inquit B. Ambroſius - in obitu fidelium Imperatorum, quidam fidei pudor, quaedam Eccleſiae verecundia eſt, & in tam immatura morte piorum Principum omnis Eccleſiae maeſtior

pul-

pulchritudo eſt - *Tu Pontifex Maxime, qui tanto virtutum tuarum ſplendore Romanam Eccleſiam exornas, eamdemque quodammodo pulchriorem efficis, venies utique in praecipuam hujus maeſtitiae partem. Etenim certum eſt* CAROLVM VII. *ex Willelmi Familia ſemper, & quandocumque catholico nomini addictiſſima procreatum, optime adeo de Apoſtolica Sede meritum fuiſſe, ut nemo dubitet, quin aureis litteris ejus memoria ſit noſtris annalibus conſignanda. Dum itaque piiſſimum hunc Caeſarem, Te univerſam Eccleſiam moderante, datum nobis fuiſſe gaudeo,*

& tam celeriter ereptum doleo, Sanctiſſimos Pedes humillime deoſculor. Dat. pridie Kal. April. Anno CIↃ IↃCC XLV.

Digitized by Google

SItum, Beatissime Pater, quum edito ex hoc loco juſſiſti me dicere hodierna die, illud fortaſſe ſpectabas, ut quum in caeteris funeribus Oratores plerumque adhibeantur, qui inanem doloris referentes imaginem, querelas e medio ſumunt, ſciteque jactant, at nullo intrinſecus moerore afficiuntur, is potiſſimum in Caroli VII. Romanorum Imperatoris electi morte verba faceret, qui ipſius virtutibus propius aliquanto perſpectis ex animo loqueretur, concionemque ipſam veri doloris explicatione

Digitized by Google

commoveret, neminem profecto poteras idoneum magis, magiſque perculſum ad haec parentalia deſignare: Verum intermiſſa ſtudiorum meorum conſuetudo, ſuſcepta itinera, atque aegritudines effecerunt, ut minus certe quam antea expectationi tuae, majeſtati hujus loci, dolori ipſi meo reſpondere poſſit Oratio. At enim vero, ſi tanta eſt vis, atque potentia ſummae virtutis cum maxima dignitate conjunctae, ut ipſa per ſe nullo verborum apparatu omnium oculorum aciem fulgore ſuo perſtringat, ſi ità inſtituit nos, atque formavit natura, ut quum virtutem hanc ipſam labefactari, variiſque, & aerumnoſis fortunae caſibus vexari, & concuti videamus, tunc ſtimuli quidam pietatis humanis praecordiis alte defixi dolorem in nobis excitent, laudem vero vel ab invitis extorqueant, non dubito profecto, quin licet incompta nimis rudiſque prodeat Oratio mea, non dubito inquam, quin dum Caroli VII. acerbiſſimum, eumdemque inopinatum caſum meminerit, aliquem maeroris ſenſum ſit expreſſura: praeſertim ampliſſima hac in Urbe, quam iterum, ac tertio inviſendam ſibi incolendamque duxit coram Auguſtiſſimo hoc Senatu, quem praeſens, & abſens quocumque in dignitatis, atque honoris gradu eſſet, omnibus benevolentiae, & obſervantiae argumentis eſt proſequutus, apud Beatiſſimam Petri Sedem, quam impenſe adeo venerabatur, ut quicumque

que impoſterum futuri ſunt Caeſares, ipſum aequare, ſuperare certe nemo poſſit. Horret enim animus ſuſpicari, in media hac Terrarum Orbis luce, ubi Religio, & Virtus perpetuum ſibi domicilium poſuiſſe videntur, extrema haec pietatis officia non tam ſupremae illius Dignitati, quam virtuti, & Religioni debita haud ex animo quempiam perſolvere.

Neque vero quiſquam veſtrum Auditores exiſtimet, me ad praeclariſſimi Caeſaris laudationem funebrem accedentem, ejuſdem familiæ, vel ditionis, vel armorum jura ſuſcepiſſe tuenda; Satis enim didici Reges omnes ſuſpicere, quorum cauſae, quaecumque eae ſint, ſi in Belli diſcrimen adducantur, perperam ni fallor, & inconſulto ab ijs propugnantur, a quibus neque armis, neque conſilio juvari poſſunt. Tantum enim abeſt, ut ex hiſce privatorum ſtudiis, & contentionibus, quae paſſim ignorantur, aut tamquam ſomnia, & (Italiae noſtrae pace dictum ſit) deliramenta rideantur, aliquid capiat emolumenti Reſpublica, quin potius ipſius plerumque tranquillitas civili diſſenſione turbetur. Doleamus ſane, & perenni lacrymarum fonte proſequamur oportet tantam Chriſtiani ſanguinis effuſionem, emittamus ad ſuperos diuturnas preces, ut *qui dominatur a mari uſque ad mare, in cujus manu ſunt Principatus, & Regna* - nobis tandem aliquando placatior fiat. Quapropter ſi qua alicujus de-

me

Digitized by Google

me erga illum ſtudij veſtris mentibus haeſit opinio, propterea quod ſemel iterumque miſſus, fuerim ab eo ſaepius exceptus humaniter, multiſque benevolentiae argumentis ornatus diſceſſerim, hanc quaeſo deponite: quas enim communes noſtrorum temporum calamitates publice in ejus Aula ſum deprecatus, cur in hujus Urbis conſpectu non defleam? Neque committam profecto, ut a quibus ſemper abſtinui dum viveret, ea nunc perſequar recenſendo, cum a nobis exceſſit: Ingenita haec illi erat animi celſitudo, ut quamvis in maxima rerum fluctuatione poſitus, nonniſi quæ expetenda forent, ſibi duceret tribuenda, neque ſuccenſebat huic Italiae parti, ſi quae a Germania jure Imperij deberi ſibi arbitrabatur, a media, & neutrius partis Gente non praeſtarentur. Tanta eſt, tamque ampla ejus laudandi materies, ut ſi laudavero, in nullius offenſionem cadere pertimeſcam, nec vereri merito poſſim, quin juſti rerum aeſtimatores aequi mihi, bonique conſulere velint. Etenim id unum a vobis peto, ut liceat mihi ſuper ejus tumulo effundere lacrymas, & quae hactenus premebam ſilentio, ne propter invidiam temporum opinaretur quiſpiam, me ideo in illius laudibus occupari, ut audientium animos eo delinimento præjudicatos ad favendum Bavaricae cauſae allicerem, nunc ipſo jam vita functo, omnique ſuſpicione depulſa, palam depromere: Juſtane autem ſit, & communis bono-

rum

rum omnium haec doloris cauſa, veſtrum erit judicium.

Ac principio quidem ordinem quaeſo, rationemque dicendi non expectetis ab eo, quem & abripit doloris aeſtus, & tanta rerum confertim ſeſe offerentium copia circumſtat, ut non minima haec me cura ſollicitet, unde potiſſimum exordiar: Anne ab altiſſimo Bavarici generis ſanguine? At quis veſtrum ignorat Noricorum Ducum originem in ipſa ſui vetuſtate abditam, atque retruſam, nec inferius quam ab antiquiſſimis Caroli Magni temporibus repetendam, inter caeteras, quae per univerſum Orbem ſumma nobilitate praefulgent, eſſe clariſſimam, niſi vero ad peculiare Caroli VII. decus pertinere putemus, quod tantam illi natura genuit ingenij vim, tantamque animi magnitudinem, ut quicumque ampliſſimus honoris gradus illo fuiſſet minor, niſi Regius, atque Imperatorius. An ab oris, & totius corporis dignitate, ex cujus aſpectu imago quaedam ingenitae majeſtatis emicuit? An vero ab incomparabili ſuavitate, & elegantia morum, qua quidquid aut diceret, aut faceret, tanta moderatione, temperantia, & liberali quadam ſpecie condiebat, ut ad devinciendos omnium animos, & mirabilem ſui excitandum amorem, conſulto a natura factus videretur? Recenſeam ne armorum, equorum, aliaſque palaeſtricas, & gymnaſticas exercitationes, quibus aptiſſima quadam membro-

brorum compoſitione, & conſentanea totius corporis habitudine ſic utebatur, ut ſi alius quiſpiam idem praeſtaret, immortale decus, vel inde conſequeretur? Num liberales artes, & pacis alumnas litteras, quas cupide fovebat, & excolebat impenſius, niſi ut praedicem nullum fuiſſe negocium tantae difficultatis, aut molis, quod ſine interprete non intelligeret, quatuorque linguis non explicaret, abſolveretque, quas ita callebat, ut in Germanica minus quam in reliquis doctus haberetur; Italici vero ſermonis uſu adeo ſibi indulgebat, ut Italicis quoque Muſis fuerit oblectatus. Sed quid Italicas Muſas commemoro? Italos quoſcumque potiſſimum vero aeternam hanc Urbem omnium Terrarum arcem, & principem ſic adamavit, ut dulce ſibi putaret, quod communis hujus Patriae pacem Imperatorio nomine numquam ſe perturbaturum fore putaret. At haec quae in aliis maxima fuiſſent, in ipſo erant leviſſima.

Loquarne igitur de militaris artis gloria, qua ſummus Imperator ſine dedecore carere non poteſt: Prognatus ex fortium Virorum Gente nihil magis geſtiebat animo, quam bellicas majorum ſuorum laudes aemulari; Quapropter vix pueritiam egreſſus ſub Auſtriacis ſignis militiae tyrocinium poſuit, Duce, atque Magiſtro magno illo, qui Turcarum fuit terror, Eugenio, qui ubi per totam illam foeliciſſimam

ſimam expeditionem vidit inclytum Adoleſcentem non ſolum quaecumque gregarij Militis munia ſedulo obeuntem, verum etiam in Tauruni expugnatione inter prima agmina manus cum Hoſte alacriter conſerentem - *Video*, inquit *Filium ex me accepiſſe, quae Ego à Patre ejus Maximiliano didiceram* - Quoniam vero inter hujus funeris luctum poſtremi quoque Belli initia non ſine lacrymis meminiſſe cogimur (etſi enim militaris virtus per ſe laudanda, Eccleſia tamen mitis animo ſanguinem perhorreſcit) quanta fuit in illo inſtaurando celeritas? Quanta in victos clementia? Quanta in ſubactas Provincias moderatio, & continentia? At omnipotens rerum omnium arbiter Deus - *cujus Judicia imperſcrutabilia ſunt* - qui non ſecundos praeliorum exitus, ſed alias palmas alioſque triumphos a CAROLO depoſcebat, effecit, ut excogitata ab ipſo Belli inſtruendi ratio ſemper in irritum caderet: Quem igitur neque lacrymae amantiſſimae Conjugis, neque chariſſimorum Liberorum gemitus, & angores retinuerant, quin in medias acies nudato enſe procurreret, publica Imperij ratio, Faederatorum conſilia retinuerunt. Superatus eſt abſens, ſed praeſens omnino numquam; vinci aliquando potuit, cogi non potuit; praeripuit illi fortuna non victoriam, ſed locum tempuſque vincendi. Verum iſthaec a nobis miſſa ſunto, non in CAROLO ſolum, ſed in quocumque Chriſtiano Principe numquam ſatis ſuperque lugenda. In-

Invitat enim me fulgidiſſima virtutum cohors, qua ſtipatus Regni gubernacula moderabatur: vocat juſtitia, qua Judiciorum corruptelis ſolemniter damnatis, jus unicuique celeriter tribuendum mandavit; Vocat integritas, qua juſſis ad concionem cujuſcumque ordinis Adminiſtris palam edixit, ne ſtrenas, & lautia extra ordinem reciperent, aliaſque pravas conſuetudines abolevit; aſſiduus in negociis tractandis labor; mira in conſultando ſedulitas, in conficiendo celeritas, accuratiſſima in publicis impertiendis muneribus vigilantia, cum dicere conſueviſſet - *Reges in hac Reipublicae parte Judices eſſe, non Dominos* - Acerrimus ingeniorum aeſtimator, non primae, uti olim apud nonnullos Caeſares, ſecundae, tertiaeve admiſſionis amicos habuit, eos dumtaxat benevolentia complexus, quos exiſtimatione dignos cenſeret. Quamobrem quoſcumque per Germaniam ſapientes Viros invenit, vel inter Familiares, vel a conſiliis adſcivit, inter quos ſpectatiſſimum Praeſulem geſtiſque muneribus tota Europa clariſſimum, quem indigitaſſe ſufficiat, advocavit, rogavit, induxit, ut ejus praeſtanti virtute, atque prudentia nixus, regimen auſpicaretur Imperij, & univerſae Reipublicae componendae egregiam, & ſalutarem impenderet operam. Qvibus exequar verbis invictam patientiam, qua miſerorum preces, & querimonias audiebat humaniter, quibus eximias largitates,

gitates, & ſummum de omnibus benemerendi deſiderium, quo amittere ſe putabat quidquid in aliorum non conferret emolumentum.

Neque vero fingi haec putetis, quae patent, quae nota ſunt omnibus, loquor enim noſtra hac qua ille vixit aetate, alloquor eos, quorum plerique illum noverunt, vel quibus eſt familiariter uſus, loquor quae mox in publicum proferenda, non ſine meo dedecore facile redarguerentur; de CAROLO enim praedicari merito poterat - *& quae diviſa beatos efficiunt, collecta tenes* - quae cum aliis quoque Regibus non diffitear ego quin poſſint eſſe communia, haec tamen illi propria, & ſingularia fuere, ſumma nempe magnanimitas, atque clementia, qua pleriſque omnibus, licet in comitiis contra ſtetiſſent, lubentiſſime neque rogatus, pepercit, eoſdemque quaſi jacentes extulit, & priſtinam eorum dignitatem amplificavit, incredibilis quaedam fortitudo, & ſtrenui pectoris robur, quo inter maximos rerum ſuper alias decidentium fluctus, tot tantaſque ſuſtinuit aerumnas, pericula, labores, itinera, acerbiſſimos rerum eventus, foris, Domi, ab Hoſtibus, ab Amicis, in corpore, in animo, in quibus, mirabile dictu, licet natura ingenioſus, vividus, & ad iracundiam proclivior eſſet, adeo ſe continuit, ut ne vultum quidem mutaret, ſed compoſito ad majeſtatem ore, magnus animo, major adhuc imperio ſui adverſae

ſibi

ſibi fortunae vim, & injuriam ſic perferebat, quaſi aliorum infortuniis tantummodo moveretur. Verumtamen haec una vox nonnumquam ex ipſo erumpere audita eſt - *Summe Deus, ſi mihi non parcis, ſaltem Familiae parcas, & innocentibus liberis, quaeque juſta ſunt ſanguini meo retribuas* -

At enim vero cujas iſta vox eſt, quae auribus meis inſonuit, qua nempe Religio me quodammodo interpellare videtur, & praereptum ſibi huc uſque dicendi locum lamentari: Faceſſite hinc pauliſper virtutes reliquae me undique circumſidentes quaſi ſymbolam unaquaeque certatim ad ſermonem hunc meum conferre contendatis. Fateor me vidiſſe omnes in ejus Imperij ſocietatem adſcitas, vos per dies, perque noctes in conſilium adhibuit, veſtro comitatu cinctus vel aſcendebat Equum, vel Jus ex Solio dicebat, ſermocinabatur, convivabatur; verum quandoquidem nec vos latet, quam ſancto in loco mihi ſit differendum, & quare diem hanc ſui juris facere Religio poſtulet, quae multa idcirco de vobis adhuc dicenda ſuperſunt, ampla materies erunt laetioribus ingenijs ad ſcribendum propoſita.

Ingredior jam ut videtis Auditores Religionis Sacrarium. Natus CAROLUS in Boijs, in ea ſcilicet Germaniae parte, quam haeretica labes venefico afflatu inficere numquam potuit, natus in ea Domo, quam eximia in rem

rem chriſtianam merita, quamplurimae ſacrae aedes, aut extructae, aut ditatae, ampliſſima & inſtituta, & dotata Sacerdotia maxime honeſtarunt, Ortus ex ea progenie cui ſingulares laudes a Tridentina Synodo delatae fuerunt, ex iis Parentibus, quos Germaniae Antiſtites contra funeſtiſſimam Suecorum irruptionem percuſſo inter Catholicas partes ſociali foedere, Duces, & capita Bello praefecerunt, ebiberat una cum lacte memorabile illud Magni Vvillelmi effatum propagini huic ex Teſtamento tranſmiſſum - *Orthodoxam nempe fidem vita ſibi chariorem perpetuo futuram, neque ſe ullius periculi denunciatione, atque adeo mortis metu ab hac Sacra Anchora divellendum, tolerabiliorem fore Patriae jacturam, ac Bojorum Ducem potius quam fidem, animam amiſſurum* - Eſt igitur haec Bavariae Septemviris, & Scripta, & quaſi cum ipſis nata lex, ad quam non docti, ſed facti, non inſtituti, ſed imbuti videntur, ut non ſolum patriam Sedem ab omni Haereſis contagione praeſtent immunem, verum etiam ubicumque ſe dederit occaſio, Catholici cultus exhibeant ſe aſſertores, & vindices. Quapropter ignoſcite, obſecro, ſi praeteream, & miſſa faciam quaecumque ad privatam CAROLI Religionem ſpectabant, nimirum ſacrorum frequentiam, ſingularem pietatem, qua rei divinae quotidie intererat, & Euchariſtico pane ſaepius in anno reficiebatur, jejunia non ſolum

ſtatis temporibus, ſed quolibet etiam Virginis Matris pervigilio & Aulae indicta, & rigide ab ipſo ſervata, cujus quidem cultu ita fervebat, ut nullam ſineret praeterlabi diem, quin eam conceptis precibus ad calculos frequentandis quinquagies ſalutaret, neque magnum quidpiam aggrediebatur, quin ejuſdem celeberrimum veteris, ut vocant, Oetingani oppidi ſimulachrum pluribus milliaribus a Monachio diſſitum, confecto pedibus itinere, quaſi ad auſpicia capienda, venerabundus inviſeret. Praeteream quoque tres ad Beatorum Apoſtolorum Petri, & Pauli limina peregrinationes, quatuor ad Lauretanam Domum, decretas ab eodem ad aras, & Templa ſupplicationes, aliaque pietatis officia, nec privatim intermiſſa umquam, & ſolemniter ad exemplum ſplendide culta, ut ad ea, quae publicam Religionis cauſam propius attingunt, mea convertatur Oratio.

Laborat, ut noſtis, in Germania Catholica fides cum externis, tum vero etiam domeſticis Hoſtibus. Imminet ampliſſimae Provinciae Turcarum Imperium, intimas partes contrariae torquent, & lacerant opiniones ſolemnibus Imperij foederibus ſuffultae, ac nixae: Externos ſi reſpicimus Hoſtes, duobus quae contra Turcas ejus aetate exarſerunt Bellis, Carolus in primo pugnavit, contulit ad alterum decem, & octo Hominum millia, licet nonnulla familiae diſſidia, inter ipſum, &

Ca-

CAROLUM VI. jam erupiſſent: Sin vero domeſticos, ecquis illum per ſe, vel per litteras, vel per Legatos Catholicae Religioni tuendae umquam defuiſſe culpabit? Teſtor vos Germani omnes, qui nunc adeſtis, teſtor Caenobitas, & Religioſas Virgines, teſtor Epiſcopos, alioſque Sacrorum Adminiſtros, teſtor unum, & alterum Apoſtolicae Sedis Legatum, num propoſitum, oblatumve laborem recuſaverit umquam, vel interpoſita cunctatione declinaverit, vel aegro ſuſceperit animo?

Ne autem acervatim univerſa perſtringens praeterijſſe magis videar, quam attigiſſe dicendo, memoraſſe ſufficiat, quanta contentione, & niſu octo ab hinc annis reſtiterit in Comitijs Ratisbonenſibus, ne quartus Riſvvicenſis faederis articulus aboleretur, quo ſublato, quingentae & ultra Paroeciae in Rheni Palatinatu Catholicis propediem eripiendae forent. Cum rurſum in Comitijs Francofordienſibus idem negocium ad trutinam revocaretur, induxerant aliqui in animum, CAROLUM Regni lenocinio movendum fore, ut in Caeſareis pactis quidquam de ſuſcepta articuli defenſione minueret; Objiciebantur aliorum exempla, Sanctiones Imperij, injiciebatur electioni mora, timebant, trepidabant Catholici omnes, cum Tabellario adveniente juravit ex templo in publico conſeſſu ejus nomine Legatus, CAROLUM nulla cupiditate, aut metu

 per-

percullſum praeconceptam omnem abdicaturum potius Imperij ſpem, quam a ſententia dimoveretur.

Vix Imperator deſignatus, quadraginta, & ultra Catholicorum millia, quibus Hamburgenſis Senatus publica Religionis conſuetudine interdixerat, ad priſtina Sacra reſtituit: Quam Fuldenſis ditionis partem Haeretici occupaverant, Caeſareo decreto vindicavit: Catholicos Adoleſcentes ſummo loco natos, qui non ſine periculo a patrijs laribus fuerant avulſi, revocavit: Pupillos, & Viduas, quae Religionis cauſa vexabantur, in clientelam recepit: Nutabat apud Hannoveram propagandae fidei negocium, patrocinio ſuo ſuſtentavit: Reſpuebatur anno proxime elapſo Romanum Kalendarium, tum propter incongruentes nonnumquam cum civili regula caeleſtium Syderum aſpectus, & motus, tum vero maxime quia foetus eſſet Romani Pontificis, pervicit tandem, ut omnium conſenſu in Kalendarium aſſumeretur Imperij, atque hoc unum, quod tanto operi Gregorij XIII. deerat, firmitatis robur, Benedicto cive ſuo Pontifice Maximo fuit adjectum: Rumor erat de Bonis Epiſcoporum in Saecularium cenſu adſcribendis, non ſolum Romano Antiſtiti plures, eaſdemque graviſſimas litteras dedit, quibus tam impium facinus reprobaret, ſed etiam in totius Europae conſpectu ſcripto, & ore teſtatus eſt, ſe potius

potius *in ſumma rerum mendicitate vivere paratiſſimum , & pane , ac frigida ſuſtentaturum Auguſtam Domum , quam huic propoſito aſſentiri.*

Verum enimvero parum adhuc ad Catholicae Religionis utilitatem ſe contuliſſe putabat , niſi ejuſdem quoque reſtituendae , ornandae, augendaeque ſtudio flagraret. Quot enim Sacrarum Aedium extruendarum, reparandarumve curas periculoſae aleae plenas in ſe non receperat? Quot de Catholicorum ſtudijs reformandis , & quammulta de Eccleſiaſtica diſciplina redintegranda conſilia non inierat? Quos ex Haereticis ad ſe venientes amantiſſime non excepit , non adjuvit , non honeſtavit ? Quos ſuaviter non invitavit , allexit , attraxit ? adeout (niſi meum teſtimonium audire vos pigeat) mihi etiam omnium humillimo illum apud Manhemium convenienti , ubi inter quatuordecim Palatini, ſui nempe generis, Orthodoxos Principes medius ſedebat, in primo fere occurſu hoc unum dixerit, domeſticae ejus felicitati deeſſe, quod Duces Bipontinos eadem ſtirpe progenitos neque ibidem adeſſe , neque ad antiqua ſacra rediiſſe videret.

Quod ſi tot praeclariſſimis pro re Catholica geſtis ejus celebratur Imperium tam brevi tempore exactum, quid facturus non erat , ſi diutius vixiſſet ? Si haec inter bellorum tumultus, quid in otio pacis ? Si haec ſummis un-

dique circumfuſus moleſtiis, quid in amica rerum fortuna? Si haec obſtrepentibus Catholici nominis Hoſtibus, quid ad ejus potentiam virtute aſſertam, & armis roboratam ne muſſitantibus quidem? Quamvis fateamur oportet, eorum quamplurimos minus ipſius temporibus, quam alienis infenſos fuiſſe: Norant omnes CAROLUM orthodoxae fidei addictiſſimum, tantaque erat animorum erga illum propenſio, ut ne Caeſari diſplicerent, minus quoque ejuſdem Sacris adverſarentur, vel ut placerent, Catholicae Religionis commodis favere aliquando viderentur. Oh numquam ſatis laudandam Principis pietatem: Oh numquam interiturum exemplum: *erudiantur, intelligant, qui judicant Terram*.

Neque his fuit tantummodo finibus ejus Religio circumſcripta: Etenim hoc praecipuum ſibi duxerat, ut Beatiſſimam hanc Petri Sedem, ejuſque Vicarium & ſolida, & ſpectata pietate proſequeretur. Quoniam vero obtemperanti mihi BEATISSIME PATER ejus laudandi provinciam demandaviſti, quaeſo a Te, ut hanc mihi veniam impertias, ſi ex multis, quorum documenta in Apoſtolicis Scrinijs aſſervantur, nonnulla de te duriuſcula delibavero, ne vitio mihi vertatur, & culpae, quod debitis eum laudibus in hac luctuoſa celebritate fraudaverim. Vereor autem, ne quod excidit verbum, non perinde intelligi poſſit;
atque

atque ego ipſe cogitans ſentio: duriuſcule, inquam, aliquando ſecum agere viſus es, ut librata inter communes Filios paterna benevolentia, diſcordibus eorum affectibus dubium te, mediumque ad ſcrupulum uſque praeſtares. Cum Pontificius ad Comitia Legatus Januario Menſe ad plures Germanorum Aulas divertiſſet, licet Monachio proximus, atque, ut illac progrederetur, ratio itineris propemodum poſtularet, inde tamen conſulto declinaviſſe videbatur; Venit tandem Kalendis Septembribus, aliquantulum ſero, cum jam univerſis pene ſuffragijs conſentientibus omnis Imperij ſpes ad Bavarum devolveretur, illum nihilominus honorificentiſſime Carolus excepit, eximiumque dexterae honorem detulit advenienti, licet Legatus haud gratulabundus accederet, ſed ut meditata Belli conſilia propoſita pacis conditione ſedaret, abrumperetque, licet Imperij Candidatus a nobis neque ſuffragia, neque pecuniae vim, neque militum copias expectaret, aut poſceret. Cur recenſere non poſſum, quae poſtmodum eidem Legato adjumenta praeſtiterint Bavari Legati, dum Caeſari pacta conventa Francofurti conſcribebantur, illud unum attigiſſe ſufficiat, eorum opera factum, ut quae capita Romanae Curiae Magiſtratus directo vulnerabant, mitiora redderentur; at quo tempore, Deus immortalis, uno ſane, eodemque, quo Pontifex palam ajebat-

ſuarum partium non eſſe hunc potius, vel illum Caeſarem petere, aut velle - cum regale Romanorum Solium jam conſcendiſſet, quamquam BENEDICTUS neque ſolus, neque primus, ſed dicam ne? (ſine obſecro, ne quid diſſimulem) quamquam BENEDICTUS in ipſo temporis intervallo, quo & Batavi, & Angli, & Moſchi, illum Romanorum Regem ſalutaviſſet, nihilo ſegnius nullum praetermiſit CAROLUS obſequij, & obſervantiae officium Romanae Eccleſiae, Romano Pontifici debitum, Apoſtolicae autem Sedis munera qua vel recuſata nonnumquam, qua diſſimulata, vel neglecta fuerant, ultro teſtatus eſt publicis ad Coetus Eccleſiaſticos datis litteris, & difficillimum opus quod Sacerdotium inter, & Imperium perpetua diſſidia concitaverat, amica pactione compoſuit.

Quae deinceps ſequuta ſunt, nonne principijs reſponderunt? Commendabat illi Pontifex Interpretes, & Adminiſtros, eorum opera, & miniſterio uſus eſt; mittebat, cujuſlibet nationis eſſent, recepit; praeferri aliquos ex ſuis poſtulabat Clientibus Caeſaris in beneficiorum poſſeſſione adipiſcenda, praetulit; Illum vel monebat, vel ad pacem hortabatur, lubentiſſime ſemper audivit, eidemque omnes animi latebras, & receſſus aperuit. Quae cum Romae agerentur, Caeſar Francofurti neque Apoſtolicae Cathedrae, neque Apoſtolico Magiſtro minus indulgebat: Habuit hic quamplura,

plura, eademque graviſſima negocia definienda, potius quam Summo Sacerdoti moleſtiam exhibeat, vel ſilet, vel Pontificio permittit arbitrio: Confugiunt contra BENEDICTI mandatum ad ejus Dycaſteria Coenobitae, ejicit, atque eliminat: Interdicitur Apoſtolicis Nuntiis procuratio Pontificiae Jurriſdictionis, obſtat: Contendunt Magiſtratus Imperij nonnulla Clericorum negocia ad ipſos veteri conſuetudine deferenda, inſtrui, edocerique poſtulat, ut in conſilio ſederet, non modo tamquam Apoſtolicae Sedis re, & nomine Advocatus, ſed quaſi dixerim Procurator. Quae dum praedico, non ea recenſeo, quae rumor attulit, aut audivi tantum, aut legi, ſed quorum extant hic monumenta, quae hiſce oculis egomet vidi, quorum pars aliqua, quantumvis minima, fui; Etenim oculatus quoque Teſtis perſpexi, tantam illum Sacerdotio reverentiam praeſtitiſſe, ut in publici juris commentariis, quae egregio, & ſpei maximae ejus filio a clariſſimo Jureconſulto conſcribebantur, enixe curaverit, ne quidquam Romanae Eccleſiae Juribus, & ſanctitati contrarium admiſceretur.

Proh Deus immortalis, quanam aetate nunc vivimus? Cujus iſta ſunt tempora? Putaſne Innocentiorum II. & III. Martini, & Nicolai V. quibus Caeſares, atque Pontifices ad Chriſtianae rei ſalutem, & incrementum mutuis invicem officiis, mutuaque benevolen-

tia

tia contendere videbantur? Sunt tua BENEDICTE, ſunt noſtra: Memorabitur quidem tuus iſte Pontificatus, & rerum antequam Pontifex eſſes, quaſi in tyrocinio geſtarum gloria, libris, & legibus ſcriptis, & maxima qua vivis parſimonia, & divina quadam virtute, qua vel amicitiae, vel cognationis charitati nihil indulgens, quocumque animi affectu intactus es, aut major; at multo glorioſius ſignabitur CAROLI VII. nomine: in illis communem omnium doctrinam vincis, communia Hominum deſideria, ipſam quodammodo humanitatem exſuperas, in hoc vero infeſtiſſimos Romanae Eccleſiae hoſtes, pravas, atque perverſas opiniones, quae longe lateque Catholicum Orbem circumfluunt, ſuperaſti, Apoſtolicae Sedis jura ſarta tecta ſervaſti, reſtituiſti, roboraſti: Illa licet maxima, licet a paucis forſitan imitanda, Pontifex tamen ſolus efficere poteſt, haec autem, niſi comitem habeat Caeſaris pietatem, vix poteſt.

Illuxerant profecto nobis foeliciſſimi dies a majoribus noſtris tot precibus, atque lacrymis expetiti, quibus ſtabilis, & certa Sacerdotij cum Imperio concordia tandiu deſiderata apparere jam videbatur, bonique omnes Eccleſiae Catholicae gratulabantur, adveniſſe Caeſarem, cujus opera inſperatum hoc ingens Bonum non obtineri ſolum, ſed permanere diu potuiſſet; Verum hunc nobis Caeſarem importuna mors ſuſtulit: Vix illum ſuperi oſtenderant,

quum

quum ſubito rapuerunt. Ipſe quidem mortem illam, quam ſaepe in media acie contempſerat, Chriſtiana virtute fretus non horruit, ſed invicto eodem animo, quo tot adverſa pertulerat, Liberis in pientiſſimae Matris cura relictis, venia ab omnibus palam petita, etiam ab Hoſtibus, (quibus non odio ductus, ſed familiae charitate, & conſulentium ſtimulis bellum ſe indixiſſe teſtatus eſt) coeteriſque rebus, quae ad brevi morituros pertinent, ſancte compoſitis, mortem inquam immaturam, inopinatam, acerbam, placide, ſapienterque oppetiit. Ad cujus pulcherrimae non dicam amplius mortis, ſed migrationis, commutationiſque vitae laudem praeterire nequaquam poſſum, quod unctus ad extremum cum ageret animam, hoc ſolatij, antequam ſupremum clauderet diem, unice ſibi deeſſe affirmaverit, quod juvenilis aetatis errata in conſpectu omnium deprecari per ſe nequiret, atque a ſubjectis Populis, ut ſibi ignoſcerent, exorare, ſi quas illis offenſiones, & malorum irritamenta obtuliſſet; Quamobrem effuſus in lacrymas obſecravit a Filio, ut ſacri Concionatores per univerſam Bavariam hoc deprecationis officio, perinde ac ſi vivus ipſe, & praeſens adeſſet, ſuo nomine e pulpitis fungerentur: quemadmodum poſtea factum fuiſſe comperimus.

Equidem tibi gratulor Auguſtiſſime Caeſar, quod de ſaevo tempeſtatis aeſtu, & mediis flucti-

fluctibus in portum, atque de flebili Hoſpitio ad plenam hilaritatis caeleſtem domum te receperis; non eſt enim cur dubitem, quin beata immortalitas ſoſpitem te, incolumemque exceperit: Vixiſti ſatis, ſi non ad communis naturae curſum, & ſecundam rerum fortunam, vixiſti ſatis ad virtutem, & gloriam ſempiternam. Quantum mors vitae, fortuna foelicitati detraxit, tantum addidit Sapientiae, tantum aeterno, ut meus mihi auguratur animus, praemio pietatis. Facit autem ut ita ſperem Chriſtianiſſima vivendi ratio, quam cum Sanctiſſima Conjuge, quibuſcumque amotis impedimentis religioſe ſervaſti, dum ad Imperij gubernacula ſederes; facit Chriſtianum robur, quo tantas hauſiſti calamitates; facit ſingularis cultus, quem orthodoxae Fidei, & Sedi Apoſtolicae praeſtitiſti. Neque enim ſine Divini Numinis voluntate evenerat, ut tanto pacis, & patriae ſtudio nuper eſſes incenſus, patria potiebaris quidem, ſed ita demum, ut non aliquis rurſum emigrandi metus accederet: Veneras in aliquam pacis ſpem, ſed incertam hactenus, longam, aleae, & ſalebrarum plenam; Utrumque deſiderium miſericors, & mitiſſimus magno cum foenore explevit Deus, tibique limen aeternitatis ingredienti, duo clariſſima tui nominis lumina Henricum, & Cunegundem caeleſtium ſyderum incolas obviam arbitror prodiiſſe dicentes, huc propera, haec
eſt

eſt Patria, haec eſt Pax, haec Corona tuis virtutibus debita.

Nobis quidem in maxima rerum viciſſitudine, atque trepidatione relictis, nova haec aliarum cumulo cauſa doloris, & luctus acceſſit, quandoquidem dum tota perſtrepit armis, & belli facibus ardet Europa, alia haec ſuper alia diſcordiae ſemina inter diſſidentes animos, digladianteſque ſunt jacta. Quid igitur reſtat ad noſtri maeroris ſolatium, niſi & piis CAROLI Manibus ſacro ritu juſta perſolvere, ut ſi quae adhuc illi expiandae ſint maculae, CHRISTI SANGUINE detergantur, & DEUM OPTIMUM MAXIMUM magnis precibus obteſtari, ut quae ventura jam ſunt, fauſte adeo, foeliciterque contingant, ut eorum, quae CAROLI VII. interitu praeterierunt, memoria, atque recordatione minus doleamus. Dixi.

142

Digitized by Google

Digitized by Google